

המערכת הטקטילית (Tactile)

מבנה ההרצאה

- מהי המערכת הטקטילית
- משמעות המערכת
- חשיבות המגע
- התפתחות המערכת
- אופן תפקוד המערכת
- קשיים במערכת הטקטילית
- אינטגרציה חושית

מהי המערכת הטקטילית?

מערכת חושית, האחראית על תחושות מגע **על פני** העור.

- קולטנים על פני העור מעבירים מידע תחושתי למוח אודות: מגע, לחץ, מרקם, טמפרטורה, כאב וכד'.
- קולטנים של מגע מכסים את כל הגוף, בכמות וצפיפות משתנה
- חוש המישוש הנו חלק מהמערכת הטקטילית

משמעות המערכת

- מאפשרת התפתחות רפלקסים פרימיטיביים: חיפוש, אחיזה, גלנט, בבינסקי, מציצה.
- יצירת קשר ראשוני עם העולם
- תקשורת בלתי מילולית
- מעורבות בכל תפקוד של האדם בסביבה - קבלה ונתינה של מגע באופן אקטיבי ופאסיבי
- מתרחש בכל רגע ורגע בחיי אדם המגע
- קודמת לשמיעה ולראיה מבחינת הלמידה

חשיבות המגע

מתוך מחקרים:

- בניית מערכת חיסון מפותחת
- התפתחות גופנית - גדילה ועלייה במשקל
- התפתחות רגשית - קשר בין התינוק לאם
- הורדת רמת חרדה

התפתחות המערכת

התפתחות עוברית

- רפלקס הנסיגה - עדות הראשונה נצפית בגיל 5 שבועות להתעברות
- מודעות טקטילית מתפשטת לשאר האיברים בהדרגה
- מאפשרת לעובר לחוש מרקמים, טמפרטורה, מגע ברחם
- מכינה לתחושת השונות ולתפקוד מחוץ לרחם

לאחר הלידה

- המשך גרייה הכרחי לתרגול המערכת
- הורדת רגישות וויסות הגירויים
- זיהוי המגע במוח

התפתחות תקינה של המערכת

קבלת גירוי באופן פאסיבי: (מלידה)

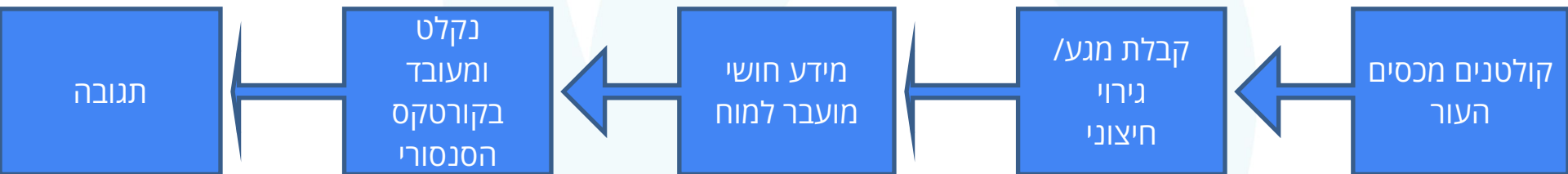
- התפתחות תקינה של המערכת ברחם
- טיפול יומיומי בתינוק: ליטוף, חיבוק, נשיקה, הנקה, רחצה - מעניקים מפגש עם עורו החשוף של התינוק
- מימוש רפלקסים ראשוניים החיפוש, מציצה, אחיזה
- יציאה מהמערכת של רפלקסים הישרדותיים: רפלקס האחיזה, רפלקס הנסיגה, רפלקס המציצה
- עיסוי, איכויות מגע
- תינוק נהנה ממגע של מרקמים שונים וחומרים שונים

התפתחות תקינה של המערכת - המשך:

פעילות עצמית של התינוק: (מגיל 3 חודשים)

- תינוק משתמש בידיו על מנת למשש חפצים
- הבאת הידיים לפה
- הבאת חפצים אל הפה על מנת לחוש
- אכילה עצמאית של מגוון מרקמים
- נגיעה בחלקי גוף שונים: ידיים רגליים, מחיאת כף, על הראש וכו'.
- זחילה והליכה על משטחים מגוונים: חול, דשא, אספלט, עלים...
- זיהוי חפצים / חומרים על ידי מישוש
- משחק בחומרים ומרקמים שונים: דבק, פלסטלינה, חימר, צבעי אצבעות

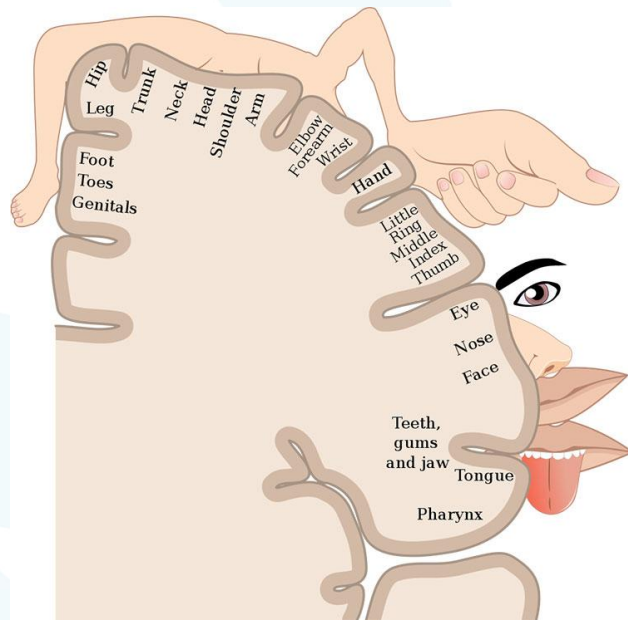
אופן תפקוד

הומונקולוס- "מפת" איברי הגוף המוח

האזורים הרגישים: שפתיים, לשון, כפות ידיים, כפות רגליים, אברי המין.

הומנקולוס

אופן תפקוד - המשך

- מערכת הגנתית
- מערכת הבחנתית

חשיפה מאוזנת ונכונה לסוגי מגע שונים מלידה יכולה לאזן ולמנוע קשיים עתידיים

סימפטומים לקשיים במערכת הטקטילית

היפרסנסיטיביות / היפוסנסיטיביות-

- רתיעה והימנעות מסוגי מגע שונים/ נוגע "סדרתי"
- נרתע ממגע/זקוק למגע חזק ולגירויים בעלי עוצמה גבוהה
- סבילות לכאב מבחוץ: נמוכה/ גבוהה
- נטייה לתזוזה, פעילות יתר
- תפקוד מוטורי נמוך, רתיעה מספורט
- בעיות רגשיות וקשיים חברתיים
- בעיות אכילה

אינטגרציה חושית

- מערכות החוש השונות מקיימות אינטגרציה על בסיס יומיומי
- אינטגרציה חושית חשובה לתהליך הלמידה: לקליטה, עיבוד, פענוח ומתן משמעות לגירויים סביבתיים
- המערכת הטקטילית מעורבת בכל פעולה (מודעת / בלתי מודעת) שבה מתקיימת אינטגרציה חושית.